

Unitárius Közlöny

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE
KIADJA A DÁVID FERENCZ EGYLET.

— SZERKESZTI —

Dr. BOROS GYÖRGY.

TARTALOM:

A szerkesztő asztaláról	133	□	A Brassóban építendő unitárius tem-
Ünnep előtt (Tarcsafalvi Albert) ..	134	□	plomra felhívás kegyes adakozásra
A Dávid Ferencz emlékszinat	185	□	Kriza János 100 éves születési év-
Nők világa (Fanghné Gyujtó Izabella)	137	□	fordulója (Kovács Lajos).....
Válasz egy hirre (Vári Domokos) ..	141	□	Egyházi és iskolai mozgalmak
Külföldi unitáriusok munkája (Kiss S.)	142	□	Szerkesztői üzenetek
A bpesti Dávid Ferencz Egylet (R. L.)	144	□	151

Mennyegzők, konfirmáció s más ünnepi alkalommal igen kedves és jótékonyhatású állandó ajándék az imakönyv. „SZIVEMET HOZZÁD EMELEM“ c. női imakönyvet a sajtó meleg szavakkal üdvözölte, a közönség val-láskülönbőség nélkül megkedvelte. Ára csipos vászonkötésben, arany kehely és arany címmel 2 K 40 fill. **Öt példány egyszerre rendelve 10 K.** Bőrkötés aranyszéllal (barna, sötétkék, fekete) 6 K. Selyem és bársonykötés többféle színben, kiválóan jó pa-piron 10 K. Bőrkötés remek kivitelben 14 K. **Megrendelhető lapunk szerkesztőjénél.**

A Dávid Ferencz Egylet ünnepi könyve.

Az unitárius vallás Dávid Ferencz korában és azután.

A Dávid Ferencz Egylet ünnepi könyve immár sajtó alatt van és a nagy ünnepre készen lesz. Olyan könyv a mi-lyenre a közönségnek nagy szüksége volt. Tájékozni fog Erdély politikai helyzetéről, az unitárius vallásra és egyházra vonatkozó törvényekről és rendelkezésekről, Dávid Ferencz vallásáról, a vallásért folytatott nyilvános szónoklatairól, az unitárius név eredetéről, az unitárius világi vezérekről, az elnyomatás idejéről az angol és amarikai unitáriusokról, közoktatásunkról, az 50-es évek küzdelmeiről. Irni fognak: Fekete Gábor főgondnok, Ferencz József püspök, Borbély György, Borbély Ferencz, Dr. Borbély István, Kelemen Lajos, Csifó Salamon, Gálfi Lőrincz, Pap Mózes, Perczel Ferenczné, Szentmártoni Kálmán, Varga Dénes, Vári Albert, Dr. Boros György stb.

A könyv ára 3 kor. Már most elő lehet fizetni. Reméljük, hogy olvasóink megfogják szerezni ezt nagybecsü és nélkülözhetetlen könyvet, a mely nemcsak azért lesz nevezetes, mert a Dávid Ferencz dicsőségét hirdeti, hanem azért is, mert az unitárius egyház és vallás multjáról olyan tájékozást nyújt, a mire mindenkinek szüksége van.

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE

Kiadja:

A DÁVID FERENCZ-EGYLET.

Szerkeszti:

Dr. BOROS GYÖRGY

Főmunkatárs:

TARCSAFALVI ALBERT.

Előfizetési ára: 2 k. 40 fillér. Egy szám ára: 24 fillér. Egyleti tagok, 5 évi kötelezettséggel, egy évre 2 koronát fizetnek.

Minden pénz Gálfi Lőrincz egyl. pénztár
nokhoz küldendő Kolozsvárra.

A szerkesztő asztaláról.

Az ünnepi alkalomnak meg van az a kiváló haszna, hogy az emberek magukat is házukat is rendbe szedik. A mit máskor nem vettek figyelembe, mivel szorgosabb munkával voltak elfoglalva, most gondosan átvizsgálják, kijavítják. Helyre áll az összhang, megiffadik és megelénkül minden. Az unitárius egyház most van egy nagy ünnep előkészülőjén. Mindenki arra gondol, hogy a nagy napok alatt maga is háza is ünnepi díszben legyen.

Külföldi hitrokonaink és barátaink nagy lelkesedéssel készülnek a legidősebb testvér meglátogatására. Arról értesültünk, hogy nemcsak Kolozsvárra jönnek le, hanem némelyek másutt is tesznek látogatást. Arra is lehet számítani, hogy a zsinat előtt némelyek behatolnak egészen a keleti megyékbe és meglátogatják egyházközseinket.

A vasárnapi iskola, az egyház veteményes kertje. Oda mindenki azért megy, hogy vallásával, egyházával, hitével és boldogságával foglalkozzék. A közelgő nyáron kitűnő tárgynak kínálkozik: a reformacio, az unitárius reformacio, Dávid Ferencz élete és tanítása. Befejező tanításokban a külföldiekhez való viszonyunk ismertetése kínálkozik alkalmasnak.

Dávid Ferencz neve ma nagyon széles körben forog a legjobb és legbölcsebb emberek ajakán és írásában. Sokan a halálát tartják nagyon megható eseménynek, pedig a tanítása volt a fő, s az a lélek amely vezette és fönntartotta a mindennapi nagy küzdelmek között.

A *szomszéd* a magyarnak egy gyenge órájában mellére tette térdét, lekötözte karját, lábát, még a fejét is. Az erős magyar néhány-szor kiszabadította karját, előrántotta kardját, hogy: elvagdálja a köteleket, de mert nem segített neki minden atyjafia, csak nem tudott egészen lábraállani. Most más fegyverrel foly a harc. Most a munkás kezek döntik el a csatát, tehát a 12 éves gyermekek elkezdve föl az öreg emberig mindenki, a ki dolgozni tud. Dolgozunk magunknak s egy fillért sem adunk az osztráknak. Mondja ki minden magyar, hogy soha egy fillért sem ad osztrák portékaért s tíz esztendő alatt kész lesz a győzelem. De ez azt jelenti, hogy a gyermek is a felnőtt is igazán és becsületesen tartsa ehhez magát. Lásuk igaz-e, hogy a magyar ember szavának áll.

A *pápai szék köriratai* (Encyclika) a r. kath. hivekhez szólnak, de másoknak is mindig tartalmaznak bizonyos üzenetet, gyakorta igen kellemetlent. A legújabb Borromaeus Katholikus szent emlékét ujitja fel a szentté avatás 300 éves fordulója alkalmából. Dicsőíti Borromaeust, „a jók vigasztalóját,“ ellenben a reformációban működőkre vonatkozóan így szól: Ekkor gőgös és lázadó emberek támadtak, ellenségei a Krisztus keresztjének, az érzékiség emberei, kiknek hasuk az istenük: „A legkorrumpáltabb népek és fejedelmek szenvedélyeinek hizelegve, valóságos zsarnokoskodással szétrombolták az Egyház tanítását, alkotmányát és fegyelmét.... és ezt a forradalmat, a hitnek és erkölcsöknek ezt a megrontását kikiáltották reformnak, magukat pedig reformátoroknak. Am valójában megrontók voltak ők, mert előkészítették a modern idők hitelhagyottságát. A *csábítók e tömegével*, hogy ezt a *vad áradatot* föltartsák, szembe szállottak a szent férfiak: Ilyen volt Borromaeus Károly.“ Ez a pápai irat az újabbkori protestáns ünnepek ellen-súlyozására készült. Rése lehet benne a berlini kongerusznak is. Németországban már az országgyűlés lép föl ellene és diplomáciai uton visszavonatták. A mi Németországban bántó, nálunk nem kevésbé, de mi hiába várjuk a „visszavonását“ a mit amott elértek. E helyett talán inkább a visszavonást és szétbomlást készítjük elé magunk között, hogy oda át legyen minek örüljenek.

Ünnep előtt.

Amikor valami nagy ünnepre várok,
A lelkemről fehér virágot dobálok
A Nyikómentére, Hargita tájára...
Míntha a nép tisztos szegénysége volna,

Egyszerű minden szál bimbóba, nyilóba,
— Hiába vinném a város piacára.

. . . Ünnepe lesz ismét. Elcsitul a hangom,
A Kis-Szamosparton dajka dalát hallom
S rá egy erős lélek szárnyasuhanását.
. . . Mindenki kertjének legszebb ágát törje,
Járjunk néhány napon virágos erdőbe,
Hogy akik őt *értik*, ünnepét is lássák.

Magyar lesz ez ünnep. Magyar név a fénye:
E nagy magyar szellem hazánk büszkesége.
S bár sokan itt lesznek idegen országból,
Mégis csak azt nézem, mégis csak azt kérdem:
Jönnek, kiket várok?
S hoznak-e virágot
A Nyikómentéről, Hargita tájáról?

Tarcsafalvi Albert.

A Dávid Ferencz emlékezsinat:

A megelőző számban közöltük az emlékünnepe tárgyisorozatát egész terjedelmében. Ez uttal a további tájékozást kívánjuk megadni. Dávid Ferencz ünnepe nemcsak az Unitárius Egyház ünnepe lesz, hanem mindazoké akik a vallás haladása iránt érdeklődnek. Még nem tudhatjuk pontosan de nagyon valószínűnek tartjuk, hogy az Unitárius egyház tagjai föltűnő nagy számban fognak résztvenni a nevezetes ünnepen.

A meghívók rövid idő alatt szétküldetnek s igen melegen ajánljuk, hogy a megjelenni szándékozók értesítsék a rendező bizottságot Kolozsivárt, mert az elhelyezés nem könnyű feladat lesz.

A Dávid Ferencz ünnepe hazánk fiai közül más egyházakból is sokan fognak eljöni. A külföldi vendégek rendkívüli érdekeséget fognak kölcsönözni ünnepünknek, mert nemcsak unitáriusok, hanem más egyházak tagjai is készülnek. Amerikából ez ideig 60 vendég van bejelentve, Angliából 20, de más országokból is lesznek képviselők.

Az amerikai unitáriusok társulata már kijelölte képviselőit Dr. Eliot Sámuel, a társulat elnökét, Dr. Wendte Károlyt a társulat külföldi titkárát St. John Károly lelkeszt Szt. Lousból. Dr. Lyon lel-

kész, kihez a bölöni zsinaton volt szerencsénk, rendkívül lelkes szavakkal tette meg az indítványt, hogy ezen a nevezetes ünnepen képviselőik legyenek. Többek között azt mondta, hogy őt Kolozsvárt az amerikaiak és angolok nevében fejedelmi módon fogadták. Szép szavakkal emlékezik meg népünk munkásságáról, és vallásosságáról, megemlítette, hogy mennyit kellett harcolnunk vallásunk mellett s hogy ebben a harcban milyen lelkes részt vettek egyszerű falusi hiveink. „Ők türelmesek, — így szól — nem kedvelői a háboruságnak, de kitartók. Szeretik hitüket, ma is oly szilárdan állanak mellette, mint az elmúlt három-négyszáz esztendő alatt s midőn valamely kölföldi hitrokon jejenik meg közöttük, nagy örvendéssel és vendégszeretettel fogadják. Mindamellet, hogy szegények és ma is sok ellenséges támadásnak vannak kitéve nem annyira anyagi segítséget várnak, hanem meleg, atyafiságosan szerető szívet. Ezt a mi követeinktől kapni is fognak s biztosíthatom követeinket hogy háládatos szivekkel fognak találkozni.“

Az indítvány szövegét Southworth a meadvillei teológiai intézet igazgatója terjesztette elé, melyben meleg szavakban fejezi ki a Társulat lelkes és szívből jövő üdvözlését.

Az angol unitáriusok szintén kijelölték képviselőiket *Harrison* János a társulat elnöke, Dr. Carpenter az oxfordi Manchester college igazgatója lesznek a képviselők. Tagart kisasszony a maga társaságával újból meg fog jellenni közöttünk.

A Dávid Ferencz ünnepet meg fogja előzni *Berlinben* egy nagyszerű nemzetközi vallásos konferencia, amely augusztus 6-án kezdődik és 10.-ig tart. A németországi szabadelvű prot. társulatok a Protestanten Verein, a Keresztény világ barátai, a Rajnai evangéliumi szabadság barátai, a Hanoverai evangéliumi szabadság barátai és más társaságok fogják rendezni az ünnpélyeket. Legkiválóbb tudósok és legjelesebb papok fognak közre működni felolvasásaikkal és szónoklatokkal. A szónokok között angolok, amerikaiak, svédek, franciák, hollandok stb. fognak szerepelni. E. K. tanácsunk képviselője dr. Boros György. Gondoskodás történt arra nézve is hogy a Berlin és környéke nevezetesebb helyeit meglátogassák

Augusztus 13.-án indulnak el a hozzánk igyekezők, 18-án érkeznek Budapestre, 19.-én Kolozsvárra. A kolozsvári utat Révnel meg fogják szakítani s ott megnézik a barlangot, majd este 4 és 11 óraker meg érkeznek Kolozsvárra.

A mi ünnepségeinken többen fognak szónoklatot tartani. Érdekes lesz a 21.-én tartandó angol istentisztelet, amelyet maguk a külföldi vendégek rendeznek.....

A helybeli rendezés különböző bizottságokra van ruházva. Az általános rendező bizottság elnöke Kozma Ferenc. A hazai

vendégek fogadását intéző bizottság elnöke Péterfi Dénes alelnöke Ürmösi Károly, a külföldiek elnöke dr. Boros György, alelnöke Csifó Salamon, az ünnepély rendező biz. elnöke dr. Nyiredi Géza, alelnök Kovács Kálmán, a sajtóbizottság elnöke Kovács Kálmán tagja dr. Borbély István.

NŐK VILÁGA

Fanghné Gyujtó Izabella a szabadságharc idejéből könyvet írt s az megjelent az Ifjúsági Regénytárban (Singer és Wolfner, ára 2 kor.) Nem regény ez; hanem valóság abból a nagy, szép és mégis olyan szomorú időből. Kitűnő írónk oly hűen és elevenen rajzolja az eseményeket, hogy nemcsak magunk előtt látjuk, hanem magunkat egészen beleéljük. — Ily olvasmány kell a magyar ifjúságnak. Melegen üdvözöljük önapyságát s ajánljuk könyvét mindenkinek. Nemcsak ifjak, öregek is szívesen elolvassák. Mutatóul közöljük egyik fejezetét:

Egy különös látogató.

Egy napon rongyos asszony állított be hozzánk. Csak ugy csüngött róla a sok mindenféle színű rongy, a feje szinehagyott hárászkendőbe volt bugyolálva, a lábán rongybocskor.

Anyám az első pillanatban ijedten hátrált meg előtte, de aztán mély részvét hangján kiáltott fel:

Némethyné! Istenem, hát ennyire jutott? — s kezét nyújtotta feléje.

Vagyonos zalatnai asszony volt, a férje hivatalnok. Javakorában levő, erőteljes alak, határozott kifejezésű, kemény vonású

— Vannak, akik még nálamnál is rosszabbul állnak — viszonozta sötéten. — Én legalább az életemet s a kislányomat megmentettem.

— És a férje?

— Azt a szemem láttára ölték meg, — szólt komorán.

— Szörnyűség! — kiáltott fel anyám. — Ami tőlünk telik, azzal segítünk: Rögtön hozok ruhát...

— Legelőbb is adhasson valamit enni, szörnyű éhes vagyok.

— Mindjárt. Róza, Anikó, menjetek, hozzatok, amit kaptok, sonkát, kenyeret bort...

A leányok elsiettek. Én ott maradtam rendes helyemen, az ablak előtti dobogon, nem vettek észre vagy számba.

Ekkor a látogató közelebb lépet anyámhoz és halkán, de úgy, hogy én is meghallottam, így szólott hozzá :

— Nem vagyok én azért olyan szegény, mint amilyennek látszom.

Ezzel telhuzta felső rongyos szoknyáját és tömött, horgolt erszényt vett elő, melynek a likacsain arany csílogott keresztül.

— Hát mégis sikerült megmentenie? — kérdezte anyám.

— Egy batkát sem, Hanem elkeseredésemben felcsaptam kémnek. Jelentkeztem Bemnél s ő felfogadott. Most is ő küldött ide, hirt kell vinnem Szebenből. Hol az ura? A hivatalban? Hivassa haza beszélnem kell vele.

A leányok enni-innivalóval tértek vissza. Legelőször egy pohár bort töltött magának s azt magasra tartva :

Éljen a haza, éljen Bem apó! — kiáltotta, aztán fenéig kiitta.

— Csitt az Istenért, itt a falnak is füle van, — csitította anyám. — Hanem azért én is rámondok : — Éljen a haza, éljen Bem apó!

Épen apámért akartak küldeni, mikor véletlenül belépett.

Az első magyarázatok után mindnyájankörülülték az asztalt, s a vendég falatozás közben Zalatna veszedelméről regélt.

Mint valami lavina, úgy omlott alá a hegyekről a mócok özöne, beláthatatlan sokaságban, vad orditózás közben, hegyes lándzsákkal, kaszákkal felfegyverkezve. Mielőtt a lakosság feleszmélt volna, rárontottak a házakra, öldösték aggot, asszonyt, gyermeket vadállati kegyetlenséggel. Aki menekülni próbált, üldözték az utcákon végig, szúrták, vágták, míg a többiek a házakat fosztogatták, égették.

„Hogy mennyi ideig tartott, nem tudom, az iszonyu rémület megfoszlott ítélőképességemtől, csak azt tudom, hogy körülöttem a tér tele volt halottakkal, összemarcangolt sebesültekkel, vér; vér mindenütt s a vad horda üvöltve folytatta borzalmas munkáját. Es tudják, ki volt a vezér, a „tribun“, ahogy ők mondják? Dobra, az lőtt gyakornok a bányatörvénytörvényszéknél. Mondják, szerelmes volt L. gazdag bányatulajdonos leányába s az ettől kapott kosár keserítette el. Meglehet. Mert egyszerre a legnagyobb öldöklés közepette a hősléki leány ott termett a borzalom színhelyén és fehér kendőt lobogtatva, a mézárilást lóhátról hidegen néző Dobrához lépett. Pár szót szólott hozzá, mire ez harsány hangon »halt,-ot kiáltott, parancsot adott ki, hogy félbe kell hagyni a gyilkolást, aztán le-

szállt a lováról s arrak a kantárját egy mócnak a kezébe adva, karonfogta a leányt s a közelben álló házukhoz vezette. A nemeslelkű leány neki ígérte a kezét, ha felhagy a vérengzéssel s a még élőket oltalmába veszi.

A tribun aztán kiállott a ház erekyére és onnan hirdette ki, hogy aki abba a házba menekül, nem lesz bántódása.

Oda menekültem én is a gyermekemmel s az a kevés, aki még életben volt, mert a legtöbb már ott feküdt a vérengzés színhelyén, némelyek pedig elmenekültek.

De nekünk sem volt ott soká maradásunk; maga Dobra bízott, hogy fussunk, mert mind újabb hordák jönnek, akiknek majd ő sem tud parancsolni.

És mentek, menekültek szegények, futottak neki a végtelen nagy nycmornak, bizonytalanságnak. Én nem tudtam menni, az erőm úgy elhagyott, hogy mozdulni se bírtam. Egyszerre a másik szobából, ahova a hőselkű leány gyűlött szerelmese elől menekült, velőtrázó sikoltás hangzott, az anya rohant ki segítséget kérve, mert a leány nagyon rosszul van, mindjárt meghal. Mikorra én is odavonszoltam magamat, a leány már halott volt.

Méreg! súgta a patikárus, kinek a gyógyszerháza a ház földszintjén volt.

Epen akkor érkezett egy kis csapat császári katonaság, természetesen megkésve. Pár vaklövést kockáztatott a mócnok seregébe, mire az hanyatt-homlok elszaladt. Haj! ha Bem egy pár ágyúval közébe lövethetett volna! De legalább boszút áll rajta. Mert csodával határos, hogy mit művel ez a tatárképű öreg lengyel. Nyomul előre napról-napra, a serege mindennap kétszer annyira szaporodik, mint amennyi elvész belőle, tódul mindenki, hogy vezérlete alatt küzdjön, haljon. Hadseregébe, kedvence, Petőfi, lelkesíti csata előtt és közben a legénységet verseivel s ez vak fanatizmussal rohan a veszedelembe, tűzbe vízbe utánuk..“

— Van-e nemzetiszín zászlója? — fordult hirtelen anyámhoz.

— Elvitték, a 11-ik zászlóalj harcolt alatta.

— Derék zászlóalj, ennél jó helyen van. De mást kell szerezni, mert egyszerre csak itt terem Bem apó s ha nincs lobogó a házon, a legénység könnyen kirúg a hámból. Jó lesz értesíteni a még itt levő magyarokat.

— Most már ettem, ittam, kibeszéltem magamat, — végezte elbeszélését, — csak még egy kis zúgot kérek, ahol megmosakodjam s egy órácskát pihenjek, mert holt fáradt vagyok.

Anyám a bolthajtásos szobában mindent előkészített számára; a mosdó mellé tiszta fehérneműt tett, ágyat vettetett.

Némethyné ezalatt félrehívta apámat és nagyon komolyan és oly halkán, hogy nem érttem, beszélt velem.

Egyszerre reám esett pillantása.

— Nini, hát ez a gyermek itt volt? nem szokott fecsegni?
— kérdé.

— Nyugodt lehet, magyar lányka ez, — felelt büszkén apám.

Anyám bejött és elvezette a vendéget, aztán visszajött, bétette az ajtót s hogy csend legyen, engem Rozával elküldött hazulról.

Épen ebéd idején kerültünk haza. A leves már az asztalon volt, anyám odament az ajtóhoz s fülét a kulcslyukra téve halgatózott, felkelt e már a vendég. Semmi nesz sem hangzott.

— Hagyjuk pihenni — szolt apám. — Majd eszik később.

Alig keltünk fel az asztaltól, két százsz gárdista állított be. Azért jöttek, hogy elfogják anyámat, apámat, mert jelt adtak a magyaroknak.

A szüleim persze állították, hogy nem értik a dolgot, de magukban nagyon megijedtek.

Háttha megtalálják Némethinét, mert biztosak voltak, hogy ő ludas a dologban.

Alól két strázsát állítva minden kijáráshoz, a százszok aztán felszólították apámat, anyámat, hogy kövessék őket a padlásra, vagy ahogy nálunk mondják, hiuba; ott a corpus delicti.

Persze valamennyien utánuk mentünk mi is, még Märzné is néhány fiával. Kíváncsiak voltunk, meg féltünk is annak a tudtában, hogy az alatt maradt százszok reábukannak a mi különös vendégünkre. Kívált Anikó úgy reszketett, mintha a hideg lelné.

A corpus delicti pedig nem volt más, mint egy darab lécre kötött fehér zsebkendő, mely az egyik ablakon kilobogott.

— Nos uram, mit szól ehhez? — kérdezte az egyik gárdista

— Azt, hogy nem tudom, hogy került oda felelt apám.

— Tudom én — szól közbe Märzné. — Ez a sok szedtevette neveletlen kölyke! De ki győzi mind moresre tanítani, mikor kilencen vannak az akasztófavirágok! Ruhát teritettem ma reggel, ők is segítettek, aztán persze most minden kölyök háborusdit játszik; zászlót lobogtat... Na hiszen adok én nektek, sok gazkölyke! S ezzel a szaporabeszédű asszony csemetéi közé suhintott és olyan patáliát csapott, hogy azok ordítva, bőgve rohantak le a grádcison és úgy elmenekültek, hogy lehetetlen volt őket bővebb vallatásra fogni.

A százszok, mit tehettek mást? belenyugodtak; a fiúk meg később bőséges fájdalomdíjban részesültek szüleim részéről.

Hátra volt még a házvizitáció. Amíg mi fenjártunk, az ott maradt örök bizonyosan ráakadtak Németynére és ez lesz majd az igazi hadd el hadd!

Hanem hát odalenn teljes csendesség uralkodott. A két strázsza nyugodtan állt az ajtók előtt, tehát nem vettek észre semmit.

— Most, ha megengedi uraságod, kissé körülnézünk a lakásban — szolt a vezető.

— Na hiszen azzal hamar elkészülnek az urak, — mondta Anikó nagy hetykén. — Hisz úgy beszorítottak ebbe a két jukba, mint az egereket a fogóba.

S ezzel merészen kinyitotta a hosszú szoba ajtaját. Nem volt ott senki, a vendég ottlétének semmi nyoma.

Ezuttal tehát kimenekedtünk a csávából. A következtetése az volt, hogy most megkésztették a reánk való vigyázást.

Mikor a szászok elvonultak, Anikó elmondta, hogy a vendég mosdás, öltözés közben mindenféléről kérdezősködött. Hogy kik laknak a házban? Pince, padlás közös-e? Kik járnak a házhoz? Itthon főzünk? A fehérneműt itthon mossák? Drága-e az élet és több efféle. Egyszerre az ajtófélfára akasztott kulcsokra esett a tekintete. Megkérdezte, melyik hova szolgál? Azok közt volt a padlás kulcsa is. Erre még kérdezett egyet s másztán lefeküdt.

Anikó a rendes időben elment az ebédért. Mikor visszajött, már nem volt ott senki, a vendég eltűnt, neki a mosdón egy aranyat hagyott. Míg mi ebédeltünk, rendbe hozta a szobát, így a szászok semmi gyanusat nem találtak.

A szabadságharc folyamán Némethyné még sogg jó szolgálót tett Bemnek s a magyar seregnek. „A fekete asszony“ — amint nevezték, mert többnyire gyászt viselt, — még sokszor feltűnt itt is, ott is s a nép, különösen a székelység, misztikus tisztelettel viseltetett iránta. Rendkívüli ügyességének köszönhetette hogy a harc lezajlásával észrevétlenül vonult vissza a magánéletbe s nem esett semmi bántódása.

Válasz egy hirre....

Vári Domokos.

Mint a temetésre hívó harangszónál,
— Ha e bus harangszó szeretteinknek szól —
Ugy éreztem magam, mikor arról irtál,
Hogy rossz hírek mennek, jönnek kis falunkból.

Hogy az igaz, híres székely erényeknek,
Metépte a fáját csalfa városi szél,
Hogy a kis unokák nagyszülőt felednek....
S több hasonló dolog miről a hir beszél.

Ha új szokás járja, cifra csavart beszéd,
S ezek most az urak az ősi kúrián,
Ha meg maszlagolták a nép józan eszét;
Ő nem csodálkozom könnyeid hullásán.

De mond emlékszel-e, nyári forró este,
A kifáradt ember, a kifáradt gyermek,
Ezt az időpontot könyörögve leste,
Beszédre, nótára összegyűlt a sereg?

Mély férfiú hangok, csengő gyermek-ének,
Rodostói égbolt csillagait érték,....
Mintha azt kérdeznék, ő hová levének?
A régi kurucok kik a dalt meg érték.

Közinkbe szállottak abb' akis faluba;....
Fehér fürtü ember beszélt róluk szépet,
Bámulatba estünk, és hittük, hogy úgy van?....
Soha sem felejttem azt az esti képet!

Emlékezzél vissza, ne feledd a multat,
Ott tanítottak meg szeretni a hazát,
Esthajnali csillag oda vissza mutat,
Méglep az áhitat, boldog érzés hat át.

Ott tanítottak meg imádni az Istent,
Mí az életbe visz, ott növelték szárnyunk.
Erős szárnyainkkal ez isteni hitben,
A mult határánál kételkedve mért állunk?

Nem hiszem én a hirt, de a kétkezés fáj.
Pletyka, hazug hírek rágalommal telve.
Hogy a Nyikó felett elsötétült a táj,
Csak rosz akaratnak, irigységnek nyelve.

A külföldi unitáriusok munkálkodása.

a.) *Angol unitáriusok évi gyűlései.* Az angol unitáriusok rendes szokásuk szerint pünkösd hetében tartották évi gyűléseiket. A gyűlésen nemcsak Angliából hanem a világ minden részéből voltak képviseltetve az unitáriusok. Ausztráliából, az Egyesült Államokból, Kanadából, Franciaországból, Hollandiából és Indiából

voltak delegátusaik. Az évi jelentésből olvassuk: „Habozás, zavar és nyugtalanság jellemzi a vallásos életet ma, olyan dogmák és rendszerek a melyek megelőző generációkat kielégítettek ma nem felelnek meg, nem találnak visszhangra a társadalomban. Egyik félelmes eredménye ennek, a semlegesség terjedése a vallás iránt. Ez az indifferens állapot azonban kétségtelenül mulékony. A vallás mélyebb problémái maradandó valóságai az emberi gondolkodásnak és életnek. Komoly feladat vár azokra akik a rationalis hitet keli hogy terjesszék. Nehéz bevinni az életbe igaz és nemes gondolatokat. . . A rationalis vallás támogatása és terjesztése teszi a Britt és Külföldi Unitárius Társulat célját és munkáját. Jobbá tenni a világot, világosságot örömet és bátorságot vinni be, az embert Istenhez közelbe hozni — ez a társulat célja.“

A jelentés elsősorban a hazai missioról számol be. A kezdő és kicsiny egyházokról s azok segítségéről. Azután a társulat irodalmi életéről. Többek között kiadták Larker Tivadar műveit születése százéves fordulójára emlékére. A társulat jelentékeny összeget költ könyvek, füzetek kiadására. A kocsis missió működése szép eredménnyel járt. Kanada, Új-Zelánd, Ausztrália, Norvégia és India unitáriusai mind kaptak missioi támogatást.

b.) *Az Amerikai Unitárius Társulat* május hó 24 s következő napjain gyűlésezett.

A titkári jelentés intenzív munkásságot árul el az amerikai unitáriusok között. Esméik terjesztése, egyházaik és lelkészeik ügyének rendezése, amikért állandó munkában vannak. A Csendes-tengerparti unitáriusok szervezkedésük 25 éves évfordulóját ünnepelték. A rohamosan fejlődő és népesedő Kanadában az unitáriusok ügye jó kezekbe került.

Az év folyamán tízennégy új egyház csatoltatott a régiekhez. Öt új templom épült. Tizenkettő tervezés és építés alatt áll. Hét vasárnapi iskola s három lelkészi lakás épült. Az unitarizmus munkásai ott a leglelkesebbek ahol az unitárius vallás még kevésbé ismeretes. A jelentés szerint — az egyházak sikere az anyagiak rendezettségétől és a lelkészek szellemi tevékenységétől függ. Azok a lelkészek működnek legsikeresebben, akik érdeklődnek az emberi élet és emberi természet iránt.

A társulat pénztárának egész évi bevétele 1,400,000 korona volt. Ezekből az egyházaktól, vasárnapi iskoláktól, egyletekből és egyesektől befolyt, missioi célra 370,000 korona: beruházásokra, építkezésekre 360,000 kor. adományokból 100,000 kor. Kiadványokból, könyvekből bevettek 50,000 koronát.

A könyvkiadó osztály eladott 150,000 kötet könyvet. s szétosztott 550,000 füzetet.

c.) A Manchesteri Home Missionary Theologiának gyásza van.

Egyik jeles tanára Manning meghalt. Ez az intézet nem régen jött érintkezésbe a magyar unitáriusokkal. Mr. Mannig tanulótlarsa volt Kovács János elhunyt tanárunknak. E sorok írója mindig különös vonzalommal viseltett a tipikus angol professor iránt. Borotvált bajusza, kopasz feje, ős puritán öltözködése, fekete szalon kabát, cilinder-kalap érdekessé tették Mr. Manning megjelenését. Előadásai világosak, szavai közvetlenek voltak. Először tanár, később lelkész s 1894 óta az M. H. M. Collegeban az ószövetség tanára volt. A Keresztény Magvető folyó évi első füzetében Csifó Salamon fordításában jelent meg „Ulfilás a gothok arianus püspöke,„ című dolgozata.

Családjával üdülés céljából Dél-Olaszországba utazott s ez u tjaban találta betegsége. Eetében először feküdt betegágyon — s e z lett utolsó betegsége is. Mister Manninget neje és három leánya g yászolja. Az angol unitáriusok pedig egyik vezető emberüket veszi tették el benne.

d.) Az *indiai brahmo somaj* (bramo szmájdzs) heti lapja a „The world and New-Dispensation“ mozgalmairól hűségesen számol b: hétről-hétre.

A szabadeg kereszténység és vallási haladás berlini világkong- eszusszusán kmpviseltetni fogják magukat Sen Zoll Promotho lel- rkész és Vasvá L. T. tanár fognak Berlinbe jönni; Költségeiket közadakozásból fogják előállítani. A tudósiásból olvassuk: „Az evangeliuim világos és hatásos hirdetése (mely az egyházra van biz- va) nemcsak Indiában hanem nyugat nagy nemzetei között is szükséges. Sohasem volt anyira kész a Nyugat Kelet evangeliu- mának figyelésére, mint ma, És kelet sohasem volt anyira kész mint ma az összhang evangéliumnak hallgatására.,

Kiss S.

A budapesti Dávid Ferenc Egylet.

A Budapesti Dávid Ferenc Egylet május hó 28-án tartotta IX.-ik közgyűlését. Kilenc éve, hogy fennáll Budapesten és hirde- tője a szabad gondolkodásnak és tesrvéri szeretetnek. Először az anyagiakról számolok be: Az Ürmössy Miklós alap 1269 K 41 f. alapító tagok alapja 865 K 12 f, készpénze 1203 K 54 f. Az idén adakoztak az egylet javára. Mészöly Dezső 20 K, Ra ickné 20 K, O. S. A. 5 K. Kifaludy Zsigmond 10 K 15 f, Szőke Gy. 40 f, F. Kovách Sándor 1 K, Marosi József 2 K, Fenyvessi Samu 2 K, Grumm Ivánné 2 K, összesen 62 K 55 f. Most a szellemiekkel foglalkozunk. Felolvasást tartottak Lőrinci Dénes: Dávid Ferencről,

Percelné Kozma Flóra: Szabadelvű teológia előnye a szociális kérdésekben, Sztehló Kornél: Klerikalizmus Magyarországon, Józán Miklós: Tudás és Szeretet, Dr. Boros György: Az unitárius eszmék köréből, Dr. Hornyánszky Aladár: Jeszajah. A budapesti Dávid Ferenc egylet vándorgyűlést tart juninus 26-án Polgárdin, a hol Percelné Kozma Flóra elnöknő olvas fel és októberben Hódmezővásárhelyt és még az idén megalakítja a budapesti ifjusági egyesületet. A tagok száma jelenleg 300.

De nincs öröm öröm nélkül. Lemondott Ürmössy Miklós elnök. Szomoru esemény, de vigasztal az a tudat, hogy azért nem veszítjük el. Az egylet hálából diszelnökké választotta meg és helyét betöltetlenül hagyta. Bár visszatérne kis egyletéhez a melynek Percelné és Józán mellett igaz életető lelke volt. Dolgozott mindenki, de ez a három csillag mindenkin tultett.

R. L.

A Brassóban építendő unitárius templomra felhívás kegyes adakozásra.

Isten jóvoltából ma már hazánk véghatárán, a kies Czenk tövében elterülő Brassó városban is önálló, rendes lelkésszel bíró anyaegyházközségük van az unitáriusoknak is. A piciny mustármag szép, terebélyesedő élő fává nőtte ki magát s árnyékában ma már mintegy 1000—1200 unitárius egyesül ama szent és nemes munkára, amely hivatva van itt e városban is kiépiteni teljességben a magyar állameszme hatalmas épületét, valamint a béke és szeretet jegyében munkálni a vallás és erkölcsi élet megerősödését, terjeszteni Istennek országát!

Bár a lefolyt 25 esztendő nem volt a semmivéés nemtörődöm-ség ideje leányegyházközségünk életében, bár ott élt lelkünk mélyén minden időben lelkesedésünk szent tüze, ügyünk önzetlen szeretete; a munka nehézségeit is leküzdötte akarat-erőnk; az áldozatkész-ségtől sem riadtunk vissza soha: mégis messze vagyunk amaz ígéret földjére nem juthatunk be, hogy a mi istenünk imádására oltárt emeljünk, hajlékot, templomot építsünk. És ma, a mikor egyházközséggé alakulva folytathatjuk alkotó munkánkat: lebeghet e más és nemesebb czél előttünk mint az, hogy mindenek felett, legelsőbben is templomot építhessünk magunknak, hogy ez által is több legyen egygyel az erkölcsiségnek védőbástyája, az Isten félelemnek, családi, társadalmi, polgári és hazafiui keresztény erények ápolója, több legyen egygyel a világosságnak tiszta hitnek és igaz tudománynak hirdetője!

Számunk nagysága, az életben való maradásunk, a helyviszonyok, hiteseimink mind-mind ezt kívánják tőlünk, a kik még erre egymagunkra erőtelenek, gyengék vagyunk.

Ezért emeljük hát fel kérő szavunkat. És a midőn egyházközségünk egész közönsége nevében a Brassóban építendő unitárius templom költségeire való kegyes adakozásra keresztényi és emberbaráti szeretettel fordulunk unitárius egyházközségeinkhez, ezeknek előljáróihoz, hitrokonainkhoz és egész magyar társadalmunkhoz felekezeti különbség nélkül: édes reménnyel hisszük, hogy az meghallgatásra is talál.

Oh mert szent a munka, a melyre itt elhivattatunk: Szent a cél melyet szolgálni akarunk: Ezeknek elérésében segítő, támogató kezeket keresünk mindenkitől, hirdetve, a hogy „*a jó kedvű adakozót szereti az Ur.*“

Kérjük azért a szives gyűjtőket, hogy a gyűjtő ivet a gyűjtött összegekkel legkésőbb ez év végéig a lelkézi hivatal címére — Brassó, Fekete-utca 24. szám alá beküldeni sziveskedjenek.

Brassó, 1910. évi június havában.

Killyéni Endre,
főgondnok.

Benedek Lajos,
pénztárnok.

Ungvári Lajos,
gondnok.

Veress György,
unitárius lelkész.

Török Sándor,
jegyző.

Főpásztori ajánlás.

Sz. 312—1910.

A magyarországi Unitárius Egyház Püspöki hivatala.

Brassói egyházközségünk e felhívását kedves kötelességemnek tartom a magam részéről is szives figyelmébe ajánlani hit-sorsosainknak s általában a kegyes lelkeknek. Mert a valláserkölcsi élet ébrentartására és ápolására s ezáltal a közművelődés elmozdítására a templomok voltak s lesznek ezután is a legbiztosabb őrhelyek és világító tornyok. Vegyük hát szívünkre e felhívást mindnyájan, a kikhez az eljut: hallgassuk meg annak esdő szavait és segítsük meg adományainkkal istenes céljában a nemes főrekvésű, leányegyházközségből csak közelebről köz-örömmel és a legszebb reményekkel anyásított egyházközséget, hogy Brassó nemes városa szép templomai mellett mielőbb még egy szerény kis unitárius templom is emelkedjék ott Isten dicsőségére és az ő országának terjesztésére.

Isten áldása legyen e felhíváson. Találjon az minél több kebelben viszhangra s térjen vissza minél szebb eredménnyel a kibocsátó egyházközséghez.

Kolozsvár, 1910. június hó 1-én.

Ferencz József,
unitárius püspök.

Kriza János 100 éves születési évfordulója.

A szelid lelkű és nagy tudományu főpapak, a felejtethetlen emlékü költő-püspöknek ünnepet készül szentelni szülőfaluja. Oly ünnepet, mely lezajlásával ne mosódjék el a lelkekben, hanem az ünnep keretéből valami látható és maradandó emlék — egy találó szobor — emelkedjék ki, mely beszédés alakjával, kifejező tekintetével hirdetője legyen a székely nép előtt az igaz vallásosságnak és hiv munkásságnak, az ember- és hazaszeretet magasztos erényeinek.

Nagyajta közönsége s Erdővidék népe már egyszer tanuja volt annak az igaz szeretetből fakadó lelkesedésnek, melylyel a nemzeti tisztelet és érdeklődés körülvette a Kriza János emlékét, midőn az ifjúság által kezdeményezett nagyszabású mozgalom mérványemléktáblával jelölte meg 1882-ben szülőházát Nagyajtán. Ma 28 év elteltével, Nagyajta közönsége mozdul meg felekezeti különbség nélkül, hogy nagy fiának, a székely költőnek, a székely népelet ismerőjének és ismertetőjének, a népköltészet nagy mesterének, a „Vadrózsák“ halhatatlan emlékü fáradhatatlan munkásának szobrot emeljen.

Jövő évben 100 esztendeje lesz, hogy Kriza János született.

100 esztendeje lesz annak, hogy — a mint a szülőházára helyezett emléktábla kifejezi — „kipattant a szellemi szikra, mely a Kriza nevet fényel övezi körül“. E nevezetes évforduló rohamos léptekkel közeledik s bár az unitáriusokra nézve egy másik, talán még sokkal nagyobbabaszabású ünnepnek: a Dávid Ferenc 400 éves ünnepének már a tövében vagyunk, mely minden időt és erőt lefoglal egyelőre, még sem hisszük, hogy minden hatás nélkül maradjon az unitárius világban is Nagyajta közönségének ama lelkes és egyöntetű megmozdulása, mely nem felekezeti, hanem nemzeti szempontból akar dicső és maradandó emléket emelni Kriza Jánosnak.

Az eszmét még 1909 év végén felvetette Veress György volt nagyajtai, jelenleg brassói lelkész a kebli tanácsban s bizonyára csak a lelkészváltozás miatt hallgatott el egy időre. E sorok írójának Nagyajtára való beköszöntése alkalmával dr. Ferency Géza volt orszgy. képviselő, egyh. tanácsos afia nyilvánosan intézett felhívást a jelenlevőkhöz egy Kriza szobor felállítása érdekében; egyzersmind a szobor alapra beindulásul 100 koronát ajánlott fel, melyhez dr. Elekes Dénes szkeresztúri ügyvéd 50 koronával, többen kisebb-nagyob összeggel járultak, úgy hogy egy pillanat alatt mintegy 200 korona együtt volt. Jól tudjuk, hogy egy szobor felállítására vajmi kevés összeg ez, de ha tekintetbe vesszük, hogy a gyűjtésre még lépés nem történt, hogy Nagyajta jóra való áldozatkész népe sem járult még filléréivel a tőke gyarapításához, hogy

egyházi főtanácsosunk, a tudományos intézetek — Magyar Tudományos Akadémia és Kisfaludy Társaság stb. — melyeknek Kriza tagja volt, az egyházközségek, világiak és egyházi emberek mind-mind érezni fogják a nemes kötelességet, hogy a Kriza szobrára, mint szent oltárra, áldozzanának, — akkor reményünk van, hogy az a 8-10,000 korona — mely hozzávető számítás szerint egy kisebbrendű, de nem jelentéktelen mellszobor felállítására szükséges — oly időre összegyűl, hogy 1911-ben ünnepélyesen átadhassuk a nyilvánosságnak, serkentő és buzdító példaul a jelen és jövőendő nemzedéknek.

E hitben és reményben f. évi június hó 12-én értekezleti gyűlést tartottunk Nagyajtán, melyen a község lakói közül számosan jelentek meg s megalakítottuk a helyi szobor bizottságot Dr. Ferenczy Géza elnöklete alatt, melynek feladata lesz mindenben úgy eljárni, hogy az 1911-ik esztendő szintén a mi „nagy esztendőink“ közé legyen számítandó.

Midőn e mozgalmat megindítjuk s különösen az unitárius nagyközönség szíves tudomására hozzuk, hisszük, hogy sokak szerint helyesen járunk el s megérdemelt érdeklődés fogja kísérni mozgalmunkat és siker koronázza fáradozásunkat.

Kovács Lajos.

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI MOZGALMAK.

Országgyűlési képviselőink. A múlt országgyűlésben 8 unitárius képviselőnk volt. Közülök csak Hédervári Lehel és Malatinszky György kerültek be újból, a kik sajnos, kevéssé ismerik egyházunk beléletét és szükségait. Mindenki mélyen fogja sajnálni, hogy Dr. Ferenczy Géza, Pataky László dr. Nagy György kimaradtak, mert általánosan tudva van, hogy a mi közügyeinkben értékes felszólalásokat az országházban és kitűnő fölvilágosításokat adtak a kormánynak. A székelység érdeke is bizonytalansággal fogja kimaradásukat. Az új házban ötön lesznek. Ujak dr. Székely Ferencz igazságügyi miniszter, budapesti gondnok, Csegeczy Mihály aranyostordaköri gondnok. Dr. Dániel Gábor köri gondnok.

Hány unitárius van az angol képviselőházban? A Christian Life kimutatása szerint 18 illetőleg 19. Ezek között van Chamberlain is. A 19-ik nem

feltétlenül bizonyos. A híres Channing-család egyik sarja jutott be, de hozzá az anglikán egyház formál jogot, ő maga pedig nem nyilatkozott. Ez a szám határozottan túlszárnyalja az unitárius közönség számarányát. Ugyanilyen arányban vannak az unitáriusok más hivatalokban is.

Az unitárius lelkészi pálya nagyon szép már csak azért is mivel a lelkész Dávid Ferenc utóda lehet. De önmagában is ideális mert mindig korszerű, jótékony és minden vonatkozásában szép. Anyagi oldala is kecses mert kényelmes viszonyok között szép fizetést s végül tekintélyes nyugdíjat biztosít. Szülők nagyon helyesen teszik ha arra alkalmas, és tehetséges fiokat e pályára küldik:

Dr. Fekete Károly, egyházunk főgondnokának nagyobbik fia a férfikor hajnalán 31 éves korában elhunyt. Fájó

részvétünknek lapunk mult számában kifejezést adtunk azzal a szép gyászbeszéddel és imával, a melyet Ürmösi Károly kolozsvári ifju lelkészünk és a néhai volt tanítója mondott a koporsó fölött. Dr. Fekete Károly azok közé tartozott a kiket Isten nemcsak szép családi körrel, hanem kitünő lelki tehetséggel is megáldott: A jogi pályán, mint ügyvéd kezdette meg, s éppen halála előtt neveztetett ki Kolozsvárra kir. alügyésznek. Már, mint ifju tanuló sok jelét mutatta kiválóságának. Lapunk is közölt tőle cikkeket. Az ifjusági Dávid Ferencz Egyletnek egy évig lelkes elnöke volt. Szülői és testvérei mellett ifju özvegye és sok rokon gyászolja.

A kereszturi gimnázium épülete nem kétszáz, hanem 350.000 koronába kerül, de csak maga az épület. A fölszerelés is jókora összeget fog kívánni. A terv a közokt. miniszterium előtt van, de hogy mikor lesz az építómester kezében azt még a legvérmesebb reményűek sem álmodták meg. Talán nagyon hamar, talán sok esztendő multával, mert hát a pénz parancsol.

Ladamos-alamori birtokunk bérbeadása a megvalósulás szélén van. Unitárius afiai tettek szép ajánlatot azért a kedves emlékü szép birtokért. Az E. K. Tanács a pályázat eredménye alapján hajlandó megkötni a szerződést; ha bizonyos föltételek teljesülni fognak, Az alamori László tanyán a mult ősszel föllállított iskola első vizsgáján dr. Boros György és Ürmösi Jenő tanácsosok jelentek meg. Kádár Balázs tanítót teljes elismeréssel halmozták el a kiváló sikerért. Tanítványainak fele része semmit sem tudott magyarul a mikor keze alá kerültek

Ifj. Hadházy Sándor emlékére édes atyja Hadházy Sándor és neje Nagy Teréz 500 kor. alapítványt tettek a kolozsvári kollegiumhoz, melynek kamatjából már a jelen évben kiadatik 16 kor. a legközelebbi rokonnak 7—7 kor. volt osztálytársai közül 1—1-nek amig végeznek.

A volt osztálytársak titkos szavazattal döntik el kinek adandó. Ha az osztályok végeznek 20 kor. jutalom. fog kiadatni s a többi kamat „Unitárius Otthon“ javára tőkésítendő.

Apró hírek. A tordai megszűnt unitárius gymn. vagyonát az unitárius egyház a végrendeletek értelmében átvette és Kolozsvárt fogja kezelgetni. — A székelyudvarhelyi unitárius egyh. községben énekvezéri állás szervezetett. — A belsőcmberék választásáról és rendeléséről valamint az istentisztelet tartásáról a külsőemberi nyújtóról szóló törvények revízió alá vétetnek és megküldetnek az egyházköröknek véleményadásra. — Az E. K. Tanács a theologiai vizsgáló bizottságba kiküldötte tagokul Molnár Sándor, Vári Albert és Végh Mihály egyh. tanácsosokat.

A kolozsvári kollegiumban is megfogjuk érezni a drágaság hatását, mert a bérlő nem hajlandó az eddigi árban adni a tanulók élelmét (reggeli, ebéd, vacsora). Az E. K. Tanács kénytelen volt meghajolni a helyzet előtt s a jövő tanévtől kezdve a tanulók 200 kor. helyett 240 koronát fognak fizetni egy évre. Ezzel szemben az a vigasztaló hogy a segélyforrások is állandóan szaporodnak.

Tízéves találkozó. Junius hó 19-én találkoztak az Unitárius főgimnáziumban 1900-ban végzett tanulók. Érettségit tettek 19-én. A találkozóon megjelentek Dr. Ausch Jenő ügyvéd (Kolozsvár) Balázs András unitárius lelkész (Kénos), Farkas Gyula kereskedő (Kolozsvár), Dr. Jakobi József orvos (Kolozsvár), Dr. Karpf Vilmos ügyvéd (Kolozsvár), Dr. Koncz János körjegyző (Székelyderzs), Kókóssy Mihály unitárius lelkész (Tordátfalva) Kis András járási számellenőr (Marosujvár) Dr. Novák Béla törvénytudó jegyző Szabadka, Dr. Zsakó István orvos (Dicsőszentmárton.) A találkozásról jegyzőkönyvet vettek fel melyben meleg részvéttel

emlékeznek meg az elhunyt tanárainkról és elhunyt osztálytársukról Geley Gyuláról. Kedélyes beszélgetés után elhatározták, hogy tíz év múlva ismét összegyűlnek addig azonban mindenik tehetsége szerint évenként bizonyos összeget küld Farkas Gyulához mely egybegyűlt összeg hova-fordítását a 20 éves találkozózn állapítják meg. Örömmel konstatálják, hogy az egybegyűlteket mindenike jó anyagi helyzetben van. Ellenben sajnálattal veszik tudomásul kilenc társuk távolmaradását, kik közül csak Dr. Rédiger Aladár ügyvéd (Temeskubin) és Dr. Dézsi Olivér ügyvéd (Torda) írták meg távolmaradásuk okát. Puskás Endre bár Kolozsvárt tartózkodik, mégsem jelent meg a találkozón. Mint ritka esetet ide jegyezzük még azt, is hogy Dr. Ausch Jenő tanulmányai végeztével királyi kitüntetést nyert (sub auspiciis regis.) Adja Isten hogy tíz év múlva ismét találkozhassunk.

K. M.

Torna- és vívóvizsga. A kolozsv. unitár. főgymnázium e hó 19-én d. ü. 3 óraker tartotta torna- és vívóvizsgáját. A szépszámu közönség érdeklődéssel várta az ifjuság megjelenését, mely László G. ula tornatanár vezetése mellett szép rendben egyenruhás csapatokba állt fel. A felállás után elénekelték a Hymnuszt. Jól vezetett mutatós szabadgyakorlatok után következett az összetett verseny. **Nyújtó-magasugrásban** első lett Oláh Ernő VII. o. t. második Székely László VI. o. t. harmadik Erdődi Ernő o. t. **Korlát-távolugrásban** első Székely L. második Oláh E. harmadik Erdődi E. **Lósúlydobásban** első Oláh E. ki 12-40 m. dobásával a középisk. súlydobásban rekordot állított fel, második Erdődi E. harmadik Székely L. **Súlyemelés-helyből távolugrásban** első Agh István VII. o. t. második Erdődi E. harmadik Báró József VII. o. t. Ezek után első lett a főversenyben Székely L. második Erdődi E. kik az intézet tiszteletdíjait nyerték. A vívásban első lett Horváth József V. o. t. második Hönc Arisztid VI. o. t. A versenyt énekelte el, majd dr. Gál Kelemen

igazgató lelkesítő beszéd kíséretében osztotta ki az érmeket és pénzjutalmakat. A vizsga sikerében főrésze van László Gyula tornatanárnak, akinek a sikerhez sokan gratuláltak.

A lelkészek nyugdíjalapja 1911-től kezdve a mai teljes fizetést vagyis 1600 kor. összeget fog adni a 40 évi szolgálattal nyugalomba lépő rendes tagoknak. Ezt a nem remélt szép összeget hozza ajánlatba az E. K. Tanács az őszi E. Főtanácsnak.

Elhunytak. Pálffy Juliska, a szabédi unitárius lelkész kedves kis leánya 3 éves korában május 21-én. — Istvánffy Sándorné Nagy Róza 25 éves korában, a jó férfi és három kis árva siratja a jó anyát.

„Unitárius búcsu.” A homorodvidéki unitáriusok minden nyáron összegyűlnek Homoród fürdőre s ott lelkészeink valamelyike istentiszteletet tart. Nemcsak hiveink, hanem a fürdőző nagy közönség is részt vesz. Lelkészeink az alkalmat jól fölhasználják. Szép beszéddel hatnak a közönségre. Ez a gyakorlat immár állandó szokássá vált, és nem is lehetne kifogásolni, de azt már még sem hagyhatjuk észrevétel nélkül, hogy a fürdő bérloje a ringlspiel, táncitanítás, népünnepélyek közé az „Unitárius búcsut” is fölhasználja reklámnak. Sokkal komolyabb dolognak tartunk egy istentiszteletet hogysen ilyen szerepre följosogíthatnók az üzleti élelmességet!

Dr. Tóth György törv.-bíró úr, mint községünk -szülötte, s mint a ki a bölöni unitár. el. iskolában kezdé az ABC-t smerni a megemlékezés és hála adóját róttá le ama tényével, hogy a bölöni unitárius el. iskola szorgalmas és jó magaviseletü növendékei jutalmazására 11-drb. jutalomkönyvet ajándékozott.

Bárha a jócselekedet magában hordja jutalmát: nem mulaszthatom el iskolám részéről a nyilvánosság előtt is a szives köszönet és elismerés kifejezését.

Kisgyörgy Tamás,
ig. tanító.

Pályadíj székely gobéságokra.

Budapesten a Péterfy-asztal vidám tagjai ötven korona pályadíjat tüztek ki a legjobb három székely gobéság jutalmazására. Első díj 25 korona. Második díj 15 korona. Harmadik díj 10 korona. A pályázatban mindenki részt vehet, tekintet nélkül arra, hogy ssékely, vagy nem. A pályázat célja, hogy a híres székely adomákát, gobéságokat összegyűjtve, közkincsű tegyék. Levél cím: Péterfy Tamás író, Budapest, IX., Köztelek. A pályadíjat a Péterfy-asztal tagjai letétbe helyezték és a három legjobb gobéságnak okvetlen kiadják.

Az egylet pénztárába f. é. április 24-től június 22-ig rendes tagsági díjat fizettek: Tamás Lajosné Kolozsvár, Raffay Zsigmond Verespatak, Vernes József (a Jánosé) Torockó 909—910-re, Marosi Ferenc Zombor 910-re, Vernes Ferenc (a Simoné) Torockó 907—911-re, Pálfi Máté Bágyon 908—910-re, Fogarasi Gézáné Torda 910-re.

Előfizetési díjat fizettek: Hadházy György Mokesa, Boér Gergely Kolozsvár, Fekete Benjámín Székelyudvarhely 910-re, Fellmann Béla Brassó 908-ra, Balogh József Kolozsvár, Bakó Bálint Nagyvárád 910-re. Kolozsvár, 1910 június hó 22-én.

Gálfi Lőrincz
pénztárnok.

Az Unitárius Közlöny közölni fogja a külföldi vendégek arcképeit és a nevezetesebb helyek (Déva vára) képét.

Minden unitárius embernek érdekében áll, hogy a Dávid Ferenc emlékszinatról részletes értesítést kapjon. Mindenki büszkén fogja emlegetni — mindig az egész életében, hogy a 400 éves jubileumban része volt. Mindenki igyekszik valamelyes jelt adni arról, hogy ő a nagy vallásalapító, Dávid Ferenc hívei közé tartozik és az ő szellemében működik. Erre jobb alkalom nem található mintha *most csatlakozunk a Dávid Ferenc egyletéhez,* a mely a nagy reformátor szellemében a kor kívánalmái szerint működik. A Dávid Ferenc Egylet tagsági díj (2 kor.) fejében minden tagnak megküldi az Unitárius Közlöny havi lapot. Minden tagot tisztelettel kérünk *szíves-Mdjék egy levelező lapon ismerősei envét és címét közölni,* hogy a lapot megküldhessük.

Szerkesztői üzenetek.

VsV. V. D. és többeknek, a kik érdeklődést mutattak értésére adjuk, hogy lapunk szerkesztőjének, mint dékánának az U. E. ban megjelent vád alapján beadott kérésére az E. K. Tanács 528- 1910. sz. alatt a Theol. Bizottságnak következő választ adta: E. K. Tanács a fegyelmi vizsgálat elrendelésére semmi okot sem lát fennforogni, mert Zoltán Sándor lelkész növendék elleni fegyelmi ügyében dr. Boros György dékán a fia a theol. int. bizottság utasítása szerint járt el mindenekben s a bizottság határozatát csupán végrehajtotta. Ez okon dr. Boros György dékán fiának kérését a fegyelmi eljárás elrendelése iránt, mivel az teljesen felesleges, nemcsak nem teljesíti, hanem örömmel fejezi ki a maga méltányló elismerését dr. Boros György fiának theologiai intézetünkönél 31 év óta folytatott lelkiismeretes, odaadó buzgó-ságu tanári működéséért. A főhatósági leiratnak többi részét, mint hogy az a dékán támadójára vonatkozik nem hozzuk nyilvánosságra. A ki érdeklődik iránta, a dékánnak hivatalosan kiadott példányban megtekintheti. — *Minden olvasót* tisztelettel kérünk szíveskedjék beküldeni szerkesztőségünkhez a *Dávid Ferenc nevével kapcsolatos, bármely hirlapi közleményt.* Nyitott borítékban 2 fillérért ehozzák s mi gondosan összeggyűjtjük. A hirlap címét, számát rá kell írni a cikkre.

—**dor. urnak.** Igaza van. A theologiai intézeti tanárok beiktatásáról szóló tudósítás sovány és a mellett, szűk keretében is, nem mér egyenle esen. Csifó Salamon és Gálfi Lőrincz tanároknak ez a föllépése és bemutatkozása minden jelenlevőt meglepett. Csifó egyházunk multjából bemutatott adataival, Gálfi azzal a mélyreható bepillantással, a mellyel hallgatói előtt feltárta a keresztény és nem keresztény világ fölfogását a bibliákról, általános nagy tetszést arattak. Gálfi legnagyobb sikert s a mai kor és a mostani gondolkodás tárgyalásával ért el. Külömben az összes beszédek megjelennek külön füzetekben is, hogy kiki élvezhesse és lássa meg a mit ott nagyon sokan kifejeztek, hogy tanárainkban olyan erőt nyert a theol. Intézet, a kiktől sok szép el és jót várhatunk.

MATTAY és HÜTTER ✂ BORKERESKEDÉSE ✂

Kolozsvárt. — Telefon 190.

Kitűnő asztali borok 72 f.-től 90 f.-ig.
Pecsenyeborok 96 f.-től 2 K.-ig.
Piros bókrok 1 K.-tól 2.40 f.-ig.
.....

Szászvesszősi borok a mélt. gróf De-
genfeld Lajos úr
terméséből 1,20 f.-től 2 K.-ig.
Hegyaljai tokaji borok 1.60 f.-től 6 K.-ig.

DEUTSCH MIKSA KOLOZSVÁRT, MÜSZERÉSZ

Francia különlegességeket tucatonként 2 K.-tól feljebb szállít discretio mellett. Szemüveg és csiptetők 1 K.-tól.

TELEFON 776.

ELEFON 776

Az orsz. iparegyesületi ezüst dísz éremmel kitüntetve.

Braun Mihály

:: HANGSZERKÉSZÍTŐ MESTER, ::
a kolozsvári zeneconservatórium szállítója.

Kolozsvár,

Wesselényi Miklós-u. 18.

A legnehezebb javítások művészes kivitelben elkészítettnek.

Finom hegedűk, violák és csellók készítési műterme. Valódi olasz, német, quint tiszta bél és csak saját készítményű fonott hurok.

ERDÉLY EGYEDÜLI KERESKEDELMI és IPAROS
ORGANUMA AZ

Erdélyrészi Iparos Lap

Szerkeszti: POLONYI ALBERT.

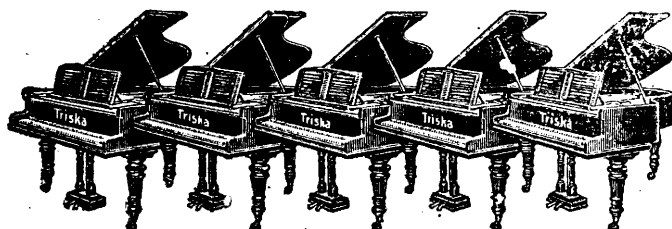
Előfizetési ára: Egész évre 8 korona. Félévre 4 korona.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Kolozsvár, „Ellenzék”-nyomda.

TELEFON 233.

Zongorák, Pianinok

és Cimbalmok. — Csak elsőrendű gyártmányok. Legszolidabban vásárolhatók és bérelhetők

TRISKA J. hírneves zongoratermében Kolozsvárott. — Alapított 1870-ben.

Hangolásokat és javításokat szakszerűen készít.
Szakképzett hangolót vidékre is azonnal küld.

Mindenféle könyvnyomdai munkákat, modern kiállításban, gyorsan és jutányos árakért készít az

„Ellenzék” - Nyomda
Kolozsvárt, Szentegyház-utca 22.

M. Á. V. ERDÉLYI FŐ- ÉS MELLÉKVONALAINAK MENETRENDJE.

Az összes vég- és csatlakozó állomások kimutatásával. Érvényes 1910. május 1-től

I. Gy. 700		Sz. 820	Sz. 540	Gy. 935	ind	Budapest k. p. u.	é. r. k.	Sz. 720	Gy. 730	Sz. 640	Gy. 955
Sz. 520	834	718	626	626	é. r. k.	Kolozsvár	ind.	608	1031	640	100
540	903	832	646	646	ind.		é. r. k.	510	959	609	Sz. 1256
701	1048	1017	800	800	é. r. k.	Ar.-Gyéres A)	ind.	344	837	437	1146
733	1057	1057	821	821	é. r. k.	Kocsárd B)	ind.	307	808	405	1119
822	1201	1232	858	858	é. r. k.	Tövis	ind.	157	725	307	1029
844	1230	133	903	903	ind.		é. r. k.	132	711	222	1000
915	101	208	928	928	é. r. k.	Küküllőszög C)	ind.	101	650	153	930
106	157	308	1099	1099	é. r. k.	Kis-Kapus D)	ind.	1212	618	1257	843
1135	337	447	1112	1112	é. r. k.	Segesvár E)	ind.	1040	515	1136	713
—	401	527	1131	1131	é. r. k.	Héjasfalva	ind.	1008	454	1111	—
—	753	856	219	219	é. r. k.	Brassó F)	ind.	636	220	740	—
II. Gy. 700 Sz. 800 Gy. 200 Sz. 930 ind Budapest k. p. u. é. r. k. Sz. 610 Gy. 115 Sz. 725 Gy. 955											
1212	329	654	602	602	é. r. k.	Arad	ind.	930	818	1125	416
1221	401	704	632	632	ind.		é. r. k.	850	808	1050	403
309	902	1015	1052	1052	é. r. k.	Piski a)	ind.	412	455	615	1255
406	1032	1122	1217	1217	é. r. k.	Alvincz β)	ind.	248	350	448	1142
427	1053	1135	1237	1237	é. r. k.	Gy.-Fehérvár γ)	ind.	230	337	429	1121
451	1131	1157	110	110	é. r. k.	Tövis	ind.	200	315	355	1057
A. Sz. 813 V. 1032 V. 716 Sz. 1036 ind Ar.-gyéres é. r. k. Sz. 420 V. 955 V. 250 Sz. 818											
835	1054	738	1058	1058	é. r. k.	Torda	ind.	400	935	230	758
B. V. 204 Sz. 904 Sz. 438 Sz. 840 ind Kocsárd é. r. k. Sz. 805 Sz. 1020 Sz. 758 Sz. 106											
241	941	513	917	917	é. r. k.	M.-Ludas B)	ind.	728	943	721	1229
356	1055	630	1030	1030	é. r. k.	M.-Vásárhely	ind.	610	823	602	1110
408	V. 1110 V. 642	—	—	—	ind.		é. r. k.	—	808	550	1100
511	1213	745	—	—	é. r. k.	Szász-Régen	ind.	—	705	441	958
608	111	842	—	—	é. r. k.	Deda	ind.	—	610	36	904
B¹ V. 405 — — — ind M.-Ludas é. r. k. Sz. 713 — — —											
919	—	646	—	—	é. r. k.	Sajó-Magyarós	ind.	127	455	—	—
1016	—	743	—	—	é. r. k.	Boszterczo	ind.	1240	400	—	—
C. V. 236 Sz. 1021 V. 235 — — ind Küküllőszög é. r. k. V. 917 Sz. 155 V. 605											
815	335	825	—	—	é. r. k.	Parajd-	ind.	410	900	1240	—
D. Sz. 224 Sz. 1019 T. 522 V. 650 ind Kis-Kapus é. r. k. V. 918 T. 252 Sz. 601 Sz. 1233											
355	1155	725	856	856	é. r. k.	Nagy-Szobon D)	ind.	726	100	430	1110
812	V. 548	—	—	—	é. r. k.	Fogarás	ind.	Sz. 333	—	—	V. 442
D¹ V. 521 V. 145 V. 831 V. 730 ind Nagy-Szobon é. r. k. V. 700 V. 322 V. 1009 V. 128											
557	221	913	804	804	é. r. k.	N.-Disznód	ind.	627	248	935	1251
E. V. 455 V. 1124 730 — — ind Segesvár é. r. k. V. 702 V. 442 V. 945											
526	1154	800	—	—	é. r. k.	Héjasfalva	ind.	634	413	916	—
725	155	952	—	—	é. r. k.	Sz.-Jdvarhely	ind.	454	230	730	—
F. Sz. 540 Sz. 803 V. 251 Sz. 617 ind Brassó F¹) é. r. k. Sz. 740 Sz. 1141 V. 529 Sz. 855											
658	920	408	734	734	é. r. k.	S-Szt-György F ²)	ind.	620	1021	409	735
817	1125	558	—	—	é. r. k.	Kovácsna	ind.	501	818	242	—
1033	140	833	—	—	é. r. k.	Bereczk	ind.	250	600	1215	—
F¹ V. 610 V. 927 V. 248 V. 1011 ind Brassó é. r. k. V. 730 V. 120 V. 727 V. 934											
738	1053	413	1133	1133	é. r. k.	Zernest	ind.	610	1200	615	817
F² Sz. 423 Sz. 708 Sz. 933 Sz. 744 ind S-Szt.-György é. r. k. Sz. 354 Sz. 725 Sz. 605 Sz. 1006											
644	920	1145	100	100	é. r. k.	Mádéfalva	ind.	145	517	355	755
830	—	122	—	—	é. r. k.	Gy.-Szt. Miklós	ind.	—	311	—	621
α Sz. 610 V. 1155 V. 402 V. 1127 ind Piski a¹) é. r. k. V. 425 Sz. 1035 V. 236 Sz. 820											
1006	353	755	420	420	é. r. k.	Petrosény	ind.	1201	715	T. 1054 T. 505	—
T. 1157	601	824	623	623	é. r. k.	Lupény	ind.	1033	540	848	301
α¹ T. 620 V. 1135 T. 425 V. 1122 ind Piski é. r. k. V. 405 T. 1025 V. 250 T. 810											
722	1232	527	1219	1219	é. r. k.	V.-Hunyad	ind.	349	923	154	708
β Sz. 234 V. 740 Sz. 421 — — ind Alvincz é. r. k. Sz. 700 Sz. 1122 V. 858											
640	1224	821	—	—	é. r. k.	N.-Szeben	ind.	305	743	350	—
γ V. 437 V. 940 T. 436 — — ind Gyulafehérvár é. r. k. V. 723 T. 1103 V. 614											
733	1232	747	—	—	é. r. k.	Zalathna	ind.	455	820	343	—